

Median ja viestinnän tutkimuksen päivät, Helsinki 8.–9.4.2016

Esitys työryhmässä Promootiokulttuuri

Esa Reunanen & Risto Kunelius

Politiikkaverkostot ja media yhteiskuntasopimusneuvotteluissa

Tarkastelemme esityksessämme median roolia hallituksen keväällä 2015 käynnistämässä yhteiskuntasopimus-hankkeessa.

Maarten Hajerin (2009) esittämää analyysitapaa mukaillen valitsimme yhteiskuntasopimus-prosessista kaksi keskeistä tapahtumaa ja tarkastelemme, miten eri osapuolten auktoriteetti näissä ”medianäytöksissä” rakentui. Käytämme aineistona journalistisia juttuja sekä prosessin osallisten kanssa tekemiämme teemahaastatteluja. Työryhmäesityksessä keskitymme tutkimusasetelman kuvailuun sekä mediatekstien analyysiin.

Kutsumme yhteiskuntasopimusprosessin osallisia politiikkaverkostoksi (Klijn 2008; Smith 1993). Korostamme tällä epävirallisen yhteydenpidon, valmistelun ja suostuttelun merkitystä virallisten päätöksentekomenettelyjen rinnalla. Verkostot toimivat useilla eri areenoilla, joiden julkisuuden aste vaihtelee. Yksi keskeinen arena on mediajulkisuus ja siinä rakentuvat medianäytökset. Poliitiikkaverkostot jakautuvat tilannekohtaisesti erilaisiksi osaverkostoiksi (tai koalitioiksi), kun ne määrittävät strategioitaan sekä arvioivat toisten osapuolten toimintatilaa ja tavoitteita. Korostamme politiikkaverkosto-käsitteellä myös osapuolten keskinäisiä riippuvuussuhteita. Se, että osapuolet omaavat resursseja, joista toiset osapuolet ovat riippuvaisia, tuo niille valtaa suhteessa toisiinsa ja motivoi ne yhteistoimintaan (Compston 2009).

Media vaikuttaa politiikkaverkostojen toimintaan 1) muovaamalla politiikan agenda, 2) kehystämällä käsillä olevaa kysymystä erilaisten narratiivien, metaforisten jäsenysten, ja tietoperustojen mukaisesti ja 3) tukemalla tai horjuttamalla osapuolten vaikutusvaltaa asemoimalla heitä erilaisiin kerronnallisiin rooleihin (sankari, konna) ja arvioimalla heidän toimintaansa esimerkiksi oikeudenmukaisuuden, totuuden ja rehellisyyden näkökulmista. Myös politiikkaverkoston muut osalliset käyttävät näitä keinoja asemansa ja tavoitteidensa edistämiseen. Analyysissä tulkitsemme, mikä oli 1) journalismin aktiivinen rooli näiden keinojen käytössä, 2) miten niillä kamppailtiin yhteiskuntasopimuksen sisältökysymyksistä ja 3) miten niillä kamppailtiin itse neuvottelujärjestelmästä ja sen pelisäännöistä.